

Interpellation till Utbildningsnämndens ordförande Marie Bladholm om kommunens arbete med elever i behov av särskilt stöd och stöd i förskolan och skolan

2015-02-16

"Elever får inte rätt stöd" är rubriken i Nacka Värmdö Posten den 17 februari och refererar till den enkät som besvarats av 1256 föräldrar i Värmdös pågående skoldialog. I enkätsvaren framgår det tydligt att föräldrar uppleder att kommunens skolor brister i sitt stöd till den enskilde eleven. De oberoende konsulterna konstaterar att det finns ett stort glapp mellan hur viktigt som föräldrarna anser att stöd är och det stöd som eleverna får i skolan. Det här är alarmerande.

Alla elevers rättigheter

Alla har rätt att nå målen i skolan. Skollagen är glasklar på den punkten! Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt. De elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska även ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.¹ Alla elever ska ges möjlighet att nå så långt som möjligt, vilket innebär att även kunna nå de högre betygsstegen.

Alla elever är olika och har olika erfarenheter, behov och intressen. Det är viktigt att läraren skaffar sig kunskap om varje elev för att kunna ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov i utbildningen.²

Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Det gäller såväl i undervisningen som i andra lärmiljöer, till exempel rastaktiviteter, praktik och arbetsplatsförlagt lärande (apl). Undervisningen ska med andra ord möta alla elever.

För elever med olika funktionsnedsättningar gäller det att undervisningen motverkar funktionsnedsättningens konsekvenser.³ Att motverka funktionsnedsättningens konsekvenser innebär att läraren tar hänsyn till elevers olika behov i alla lärmiljöer och i hela undervisningsprocessen, det vill säga vid planering, genomförande, kunskapsbedömning och betygssättning, uppföljning och dokumentation. Elever med funktionsnedsättning, till exempel

¹ 3 kap. 3 § skollagen (2010:800).

² Läroplaner för grundskolan och motsvarande skolformer, samt för gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag.

³ 3 kap. 3 § skollagen.

25

autismspektrumtillstånd (AST) är ingen homogen grupp.⁴ Därmed kan inget enskilt undervisningsupplägg möta behoven hos alla inom denna grupp. Stöd i alla undervisningssituationer behöver baseras på den enskilda elevens behov.

Situationen idag i Sverige och i Värmdö

Nätverket Barn i Behov har genomfört en undersökning i Sveriges kommuner från norr till söder, från landsort och glesbygd till storstad och förortskommuner där 94 kommuner deltagit. De elever som skolan bedömde vara i behov av särskilt stöd motsvarar 2,2% av det totala elevunderlaget. Dessa elever har rätt att tillgå är en extra ersättning, sk tilläggsbelopp, utöver den ordinarie elevpengen, vilken man ansöker om hos kommunen. Undersökningen visar att enbart 68% av ansökningarna om tilläggsbelopp beviljades, medan 32% av ansökningarna avslogs.⁵ Detta innebär att av totala andelen elever är det 0,71% av eleverna som inte får det stöd som skolorna bedömer att de behöver.

Europakommissionen kom 2010 ut med en rapport "Support for children with special educational needs (SEN). I rapporten ligger Sverige i botten när det gäller antalet elever som från tilläggsbelopp och i antalet elever som går i specialskolor för barn med särskilda behov. Sveriges uttalade inkluderingsmodell har alltså inte följts upp av en motsvarande finansiering. De svenska förhållandena för elever i behov av stöd har också kritiserats av FN under 2014. Bland annat lyfts den stora kunskapsbristen om funktionsnedsättningar hos såväl allmänhet som beslutsfattare, särskilt inom utbildningsväsendet. FN oroas över att det i olika rapporter framkommer att det finns barn som behöver omfattande stöd som inte får det och därför inte kan gå i skolan.⁶

I Värmdö har stöd och extra stöd tilläggsbeloppen under en längre tid varit föremål för diskussion. Vi har i samtal med lärare, rektorer och föräldrar fått tydliga negativa signaler om att systemet med tilläggsbelopp inte fungerar i kommunen på ett rättssäkert och likvärdigt sätt och att elever inte får det stöd som de har rätt till inom ramar för skolpengen.⁷

2014 ansökte grundskolorna i Värmdö om extra ersättning för totalt 226 elever. Skolan bedömde att de inte inom rådande ekonomisk ram (skolpengen) kunde ge det stöd som eleven behöver för att nå målen utifrån elevens förutsättningar. Skolan har efter identifiering, utredning, åtgärdsprogram gjort en skriftlig ansökan om helt tilläggsbelopp för den berörde eleven. Av de inkomna ansökningarna avslogs 54 stycken. 77 elever fick ett helt tilläggsbelopp beviljat, 95 elever fick halva tilläggsbelopp beviljat.

⁴Begreppet autismspektrumtillstånd är ett samlingsnamn för flera olika tillstånd med gemensamma begränsningar inom de tre områdena social interaktion, kommunikation och föreställningsförmåga. Autismspektrumet omfattar diagnoserna autism, Aspergers syndrom, atypisk autism och desintegrativ störning.
<http://www.autism.se/content1.asp?nodeid=19410>. (2015-01-16)

⁵ Sverige är sämst på att ge stöd till barn i behov <http://www.barnibehov.se/> (2014-12-11)

⁶ http://europa.eu/epic/studies-reports/docs/eaf_policy_brief_-_support_for_sen_children_final_version.pdf

⁷ <http://www.nvp.se/Arkiv/Artiklar/2013/05/Rektor-sagarVarmdos-stod-till-svaga-elever/> (2015-01-24) skoldialogerna 2015 samt enkätsvar från uppföljningen av folkomröstningen 2014.

26

Detta innebär att enbart 34% av eleverna får det stöd som skolorna bedömer att de behöver. 42% fick hälften av det stöd skolan efterfrågade. Cirka 24% av ansökningarna avslogs.⁸ De personer som vi delegerat ansvaret för undervisningen till har alltså fel i sin bedömning i 24% av fallen? Då är något i systemet som inte fungerar då det uppenbart finns ett misstroende mot den bedömning som lärare, specialpedagog och ytterst rektor gjort av elevens stödbehov.

Kommunala skolors antal ansökningar och beslut 2014-2015

Skola	Totalt antal sökta för	Antal beviljade hela tilläggsbelopp	Antal beviljade delvis tilläggsbelopp	Antal avslag	Totalt antal beviljade
Brusön	30	6	14	10	20
Färsboviken	33	16	15	2	31
Fågelvik	13	3	7	3	10
Hemmensta	31	11	23	17	36
Kullavedsskolan	23	22	2	1	24
Kyröskolan	7	1	3	3	6
Munkmora	8	3	2	3	7
Vik	20	3	11	6	14
Värmdö Särskild skola	16	4	6	6	10
Östra	21	6	10	5	16
	226	77	95	54	172

Tabell 1. Tilläggsbelopp för kommunala skolor i Värmdö Kommun

Vad händer med dessa elever vars ansökningar avslås? Vems är ansvaret om skolan gör bedömningen att de inte klarar av elevens stödbehov inom befintliga ramar? Är det fortfarande rektors ansvar eller är det den ansvarige personen inom förvaltningen, eller är det den politiska majoritetens ansvar? Eleverna behov av stöd har de behov de har och dessa förändras inte på grund av ett avslag. Skolans resurser förändras inte heller, vilket leder till att skolan försöka stötta eleven efter bästa förmåga inom befintlig ekonomisk ram vilket leder till att den billigaste arbetskraften anställs i stället för den mest kompetenta.

Enligt en undersökning av Autism och Aspergerförbundet från 2013 stannar mer än var tredje pojke och mer än varannan flicka med autismsdiagnos hemma från skolan.⁹ Bristande stöd i skolan leder till att många barn redan tidigt utvecklar psykisk ohälsa och risk för socialt utanförskap. Detta bekräftas av slutrapporten Unga med funktionssättning¹⁰

⁸ <http://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1769162&rt=0&t=>

⁹ <http://www.autism.se/content1.asp?nodeid=21041>

¹⁰ Slutrapport Unga med funktionssättning (2014-10-20) Dahlberg Annika (Försäkringskassan) samt Mona Eriksson (Arbetsförmedlingen)

27

Att ge alla elever det stöd som de har rätt till ställer stora krav på skolan. Vi förtroendevalda har en skyldighet att säkerställa att skolorna har rätt ekonomiska, organisatoriska och personella resurser till sitt förfogande för att lösa denna uppgift.

Vi socialdemokrater är angelägna över att Värmdö kommun ger samtliga elever det stöd de behöver för att ge dem deras skollagsenliga rättigheter och ser att det finns brister även i Värmdö kommun som behöver åtgärdas.

Därför ställer vi följande fråga till Marie Bladholm:

1. Vilka åtgärder kommer du att ta för att säkerställa att Värmdös elever ges det stöd som de har rätt till och som de behöver för att klara av sina studier?

Socialdemokraterna Värmdö

Karin Aaseby
Cecilia Strömmar
Henrik Paulsen
Linda Nygren
Kalle Lindkvist
Saquar Mossen
Ann-Kristin Särnbrink